

hij geeft de opdracht bronnen te produceren. Marion Hewitt legde deze enigszins schokkende werkwijze uit. Haar filmarchief stelde vast dat er geen materiaal was over de nochtans aanzienlijke inbreng van de Aziatische gemeenschap in de huidige ontwikkeling van de textielsector in Manchester en omgeving. Dus kwam er een offerte om een half uur durende videofilm te maken. Die werd samen met acht uur video-opnames afgeleverd. Het filmpje zelf was in eerste instantie ontgoocheland: heel klassiek van opbouw en selectief in wat getoond werd. Het initiatief leek niet echt geslaagd, maar het filmarchief stelde zijn mening snel bij. Wat in het filmpje getoond wordt en wat niet, zegt veel over wat de makers ervan wilden tonen, wat ze relevant vonden voor een niet-Aziatische gemeenschap, hoe ze zichzelf wilden presenteren en aan welke verwachtingen ze dachten te moeten voldoen. En er waren nog die andere uren materiaal. De evaluatie was uiteindelijk positief.

Voor uw verslaggever was de deelname aan deze bijeenkomst enigszins verwarrend, maar vooral verkwikkend en inspirerend: 'food for thought'. En wellicht geldt dat ook voor de Amsab-werking in het algemeen. De bijdragen op de conferentie, ook die van Amsab, zullen beschikbaar zijn op de website van WORKLAB (www.worklab.dk).

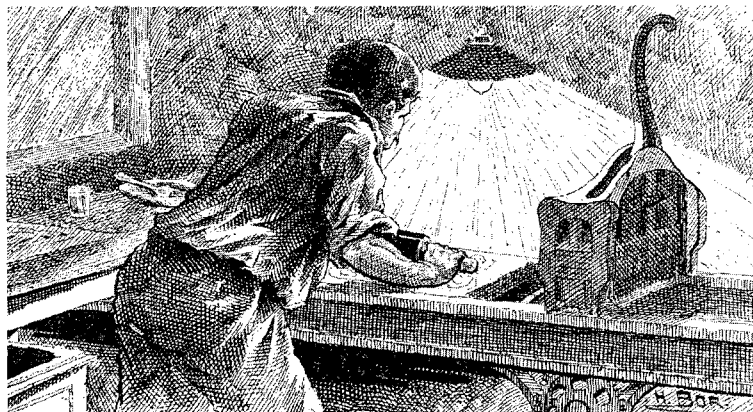
Geschiedenis van de Centrale der Boek- en Papiernijverheid van België (CBP)

Luc Peiren, Amsab

Reeds twee jaar werkt Amsab aan een project rond de geschiedenis van de CBP. De eerste voorlopers van deze na de Tweede Wereldoorlog opgerichte vakcentrale van het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) ontstonden in de eerste helft van de 19e eeuw.

In 1842 werd de 'Association Libre des Compositeurs et Imprimeurs Typographes' (ALCIT) als eerste grafische vakbond te Brussel opgericht. Ook in andere regio's van het land waren de typografen onder de eersten om zich in vakbonden te verenigen. Al in 1869 resulteerde dit in de oprichting van de Belgische Typografische Federatie (BTF), de eerste nationale vakbondsfederatie van het land. De typografenvakbonden ontstonden naast en niet vanuit de mutualiteiten die in de grootste Belgische steden een nog langere voorgeschiedenis kennen. In 1806 was er al een mutualiteit van boekdrukkers en -binders opgericht te Gent. Leuven volgde in 1819 en Brussel in 1820.

Deze diepe historische wortels staan helaas lang niet altijd garant voor de beschikbaarheid van evenoude bronnen. Een grondige prospectie drong zich daarom op. Vóór het project werd opgestart be-

Titelblad van 'De Arbeider der Grafische Kunsten', het tijdschrift van de Centrale der Steendrukkarbeders, mei 1920

schikte Amsab al over het grootste deel van het nationaal CBP-archief alsook over de archieven en archiefstukken van de CBP-afdelingen Antwerpen, Hasselt, Gent en Mechelen. Een nieuwe zoektocht in de vroegere gebouwen van de centrale zorgde voor een imposante aanvulling van het nationaal CBP-archief (zeker voor de meest recente periode). Tevens werden de archieven van de Brusselse CBP-afdeling, de opvolger van de ALCIT, gelokaliseerd en bij Amsab gedeponneerd.

Contacten met zowel Vlaamse als Waalse oud-bestuursleden van de CBP leverden nog meer vondsten op. De restanten van de archieven van de CBP-afdelingen Turnhout en Oostende werden zo teruggevonden en verworven.

Ondanks al deze vondsten blijven er belangrijke lacunes. Enerzijds vonden we voornamelijk weinig Waalse archieven (vooral over de nochtans zeer belangrijke Luikse CBP-afdeling hebben we buiten enkele 'historiekjes' maar bitter weinig materiaal) terug en anderzijds hebben we, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, nog steeds geen materiaal over

de periode vóór 1890. Gelukkig was het historisch bewustzijn van de meeste grafische vakbonden voldoende groot zodat zij hun eigen geschiedenis in artikels, brochures of boeken vastlegden. Tevens hadden zij al vanaf 1869 eigen vakbladen die in verschillende bibliotheek- en archiefinstellingen grotendeels nog terug te vinden zijn. In sommige van deze instellingen vonden we tevens oude brochures en archiefstukken van of over de centrale en haar voorlopers terug. Ook slaagden we erin het archief van de Brusselse typografenmutualiteit (een reeks verslagboeken tussen 1820 en 1940) te lokaliseren en te raadplegen.

Prospectie en onderzoek moeten eind 2002 resulteren in een boek dat de geschiedenis van de CBP en haar belangrijkste voorlopers zal omvatten. De vakbondscentrale zal in deze publicatie centraal staan, maar er zal ruim aandacht besteed worden aan de grafische nijverheid in haar geheel, aan de werkgeversorganisaties, aan de concurrerende vakbonden en aan het sociaal overleg dat in deze sector reeds zeer vroeg tot stand kwam.